

Evarist PARUN

Zagreb

O nacrtu novog zakona o morskom ribarstvu SR Hrvatske

Prije nekoliko dana je Republički sekretarijat za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo dostavio Odboru za agrarnu politiku Republičkog vijeća Sabora Prijedlog za donošenje i nacrt novog zakona o morskom ribarstvu SR Hrvatske.

Budući je o prednacrtu tog zakona do sada bilo mnogo diskusija, a i različitih napisa u dnevnim listovima i stručnim časopisima, smatramo da bi zainteresiranu javnost trebalo nešto pobliže upoznati s razlozima za donošenje, kao i sa sadržajem tog nacrtu.

I.

Razlozi za donošenje novog zakona

1. Do sada je morsko ribarstvo bilo regulirano Osnovnim Zakonom o morskom ribarstvu (»Službeni list SFRJ«, broj 10 i 35/65. i 7/71), Zakonom o morskom ribarstvu (»Narodne novine«, broj 28/66 i 7/69.) i propisima donesenim na osnovi tih zakona.

Krajem 1969. godine Zajednička komisija za reviziju saveznih zakona iz oblasti poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede formirala je Radnu grupu za ribarstvo, koja je imala zadatak da izradi teze za reviziju i prečišćeni tekst Osnovnog zakona, a početkom 1970. godine Komisija za reviziju republičkih zakona iz oblasti poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede SR Hrvatske ime-

novala je Podkomisiju za izradu teza za reviziju prečišćenog teksta zakona o morskom ribarstvu. Navedena Radna grupa i Podkomisija paralelno su radile na reviziji tih Zakona u skladu s Rezolucijom Savezne skupštine o osnovama zakonodavne politike Federacije.

Rad na izradi teza za reviziju i prečišćenih tekstova navedenih zakona trajao je sve do polovice 1971. godine. Kroz cijelo to vrijeme održavani su neposredni kontakti s predstavnicima općinskih skupština obalnog pojasa, ribarskih privrednih organizacija i njihovog Poslovnog udruženja, Udruženja profesionalnih ribara na moru, naučno-istraživačkih i drugih zainteresiranih organizacija i ustanova. U tome je naročito pomoglo višegodišnje iskustvo na savjetovanjima održanim u Zadru polovinom 1970. godine, te u Rijeci i Splitu svibnja 1971. godine.

2. Članom 16. stav 1. točka 17. Ustavnog zakona za provođenje Ustavnih amandmana XX-XLI (»Službeni list SFRJ«, br. 29/71) propisano je da će s danom određenim republičkim odnosno pokrajinskim zakonom, a najkasnije 31. prosinca 1971. godine prestati važiti Osnovni zakon o morskom ribarstvu (»Službeni list SFRJ«, br. 10/65, 35/65 i 7/71), osim odredbe člana 46, a u vezi s ovim članom i odredbe člana 41. stavak 1. točka 1 i 3—8. tog zakona, po kojima organi Jugoslavenske narodne armije, organi uprave nadležni za sigurnost plovidbe i carinski

organi, koji vrše službu na moru, imaju i nadalje ovlaštenja za vršenje određenih poslova kontrole pridržavanja ribarskih propisa na moru.

Zbog toga je Republički sekretarijat za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo izradio prijedlog prednacrtu novog republičkog zakona koji je sadržavao veliki broj odredaba obalnog i otočnog područja SRH (32 općine), svim ribarskim privrednim organizacijama na području SR Hrvatske, Slovenije i Crne Gore, Poslovnom udruženju ribarske privrede — Zagreb, Udruženju profesionalnih ribara na moru — Šibenik, svim lučkim kapetanijama na moru, sekretarijatu javne sigurnosti na moru, koji neposredno vrše kontrolu pridržavanja ribarskih propisa, Osnovnoj privrednoj komori Rijeka i Split, Republičkoj privrednoj komori — Zagreb, svim naučno-istraživačkim organizacijama koje se bave izučavanjem života na moru, kao i zainteresiranim organima republičke uprave SR Slovenije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore.

Od početka listopada 1971. godine do danas prednacrt tog zakona razmatran je na velikom broju sastanaka organiziranih na području pojedinih općina obalnog odnosno otočkog područja, a održano je i nekoliko zajedničkih sastanaka na međuoćinskom nivouu.

Na temelju velikog broja dostavljenih primjedbi, prijedloga i sugestija od strane više od 60 ribarskih privrednih i drugih zainteresiranih organizacija, ustanova i pojedinaca, a od kojih je većina temeljito analizirana i naknadno prodiskutirana na dva sastanka proširene stručne radne grupe sastavljene od predstavnika Poslovnog udruženja ribarske privrede — Zagreb, Udruženja profesionalnih ribara na moru — Šibenik, Saveza za sportski ribolov na moru i podvodnih aktivnosti — Rijeka, Instituta za oceanografiju i ribarstvo — Split, Lučkih kapetanija Split i dr. izrađen je predloženi nacrt novog republičkog zakona s kojim su obuhvaćeni odnosi koji su pravno bili uređeni Osnovnim zakonom, te izvršene odgovarajuće izmjene u odnosu na neke dosadašnje odredbe koje su rezultat višegodišnjeg iskustva u primjeni dosadašnjih propisa o morskom ribarstvu.

II.

Principi na kojima se temelji nacrt (sadržaj zakona)

Polazeći od osnovnog načela da su ribe i druge morske životinje u ribalovnom moru SR Hrvatske društveno vlasništvo i da se one mogu koristiti samo na način i pod uvjetima koje se baziraju na zaštiti fonda tih organizama od neracionalnog i prekomjernog iskorištavanja i uništavanja, nacrtom je predviđeno da se morskim ribarstvom smiju baviti samo ribarske privredne organizacije kojima je ta djelatnost upisana kao predmet poslovanja u registar privrednih organizacija, kao i pojedince koji imaju dozvolu za obavljanje tih djelatnosti bilo kao jedino ili glavno ili dopunsko privredno ili kao sportsko zanimanje.

U tu svrhu predviđeno je da se po vrstama djelatnosti morsko ribarstvo dijeli na morski ribolov, na gajenje i lov riba i drugih morskih životinja, te na vađenje morskog bilja.

1. Morski ribolov:

Pod morskim ribolovom podrazumijeva se i nadalje samo lov riba, rakova i glavonožaca, koji bi se mogao obavljati bilo kao privredni ribolov, kome je svrha ostvarivanje dohotka, bilo kao sportski ribolov, koji se vrši s ograničenim brojem i vrstom ribolovnih sredstava u svrhu osobne razonode, rekreacije i fizičke kulture.

a) Privredni ribolov

Privrednim ribolovom smjeli bi se baviti ribarske privredne organizacije kojima je ta djelatnost upisana kao predmet poslovanja u registar privrednih organizacija, kao i pojedinci koji imaju dozvolu za privredni ribolov, koji se obavlja kao jedino ili glavno ili kao dopunsko zanimanje, izdatu od organa uprave nadležnog za poslove

ribarstva općine obalnog odnosno otočnog područja na kojim podnosilac zahtijeva ima stalno prebivalište.

Ribarske privredne organizacije i pojedinci koji se tom djelatnošću bave kao jedinim ili glavnim zanimanjem, mogli bi se baviti slijedećim vrstama ribolova:

1) Ribolovom male plave ribe u toku cijele godine i na svim područjima na kojima se one pojavljuju, izuzev na određenim manjim lovištima u pojasu do pola nautičke milje od obale, na kojima bi općine mogle određivati redosljed (ždrijeb) po kojem će se obavljati ovaj ribolov. Međutim, ima prijedloga da bi lov male plave ribe, izuzev papalina, trebalo zakonom stalno zabraniti za vrijeme od 1. prosinca do 1. ožujka.

2) Ribolov povlačnim mrežama (kočama) smio bi se obavljati na svim područjima izuzev:

— u priobalnom pojasu od jedne nautičke milje od obale kopna i otoka;

— u jugoistočnom dijelu Velebitskog kanala, koji se prostire od crte rt Debela Nožica — rt Duga u pravcu Novigradskog mora, u Neretvanskom kanalu, koje se prostire od crte zapadni rt Donje Nale, Drvenika na kopnu — obalno svjetlo rt Sućuraj (Hvar) do crte lučko svjetlo Duba na Pelješcu;

— u kanalima, prolazima i tjesnacima užim od dvije nautičke milje.

Međutim, na području kanala unutrašnjih morskih voda, i to: Velebitskog kanala, Virskog mora sa sjevernim dijelom Zadarskog kanala, Srednjeg kanala s Murterskim morem, te Splitskog, Bračkog, Hvarskog, Mljetškog i Korčulanskog kanala, ribolov povlačnim mrežama (kočama) smio bi se obavljati samo u vrijeme i na način koje bi naknadno propisao republički sekretar, nadležan za morsko ribarstvo, nakon pribavljenog stručnog mišljenja, naučno-istraživačkih i zainteresiranih ribarskih privrednih organizacija.

3) Ribolov obalnim povlačnim mrežama (kočicama, tratama i sl.) smio bi se obavljati samo za vrijeme od 1. studenog do 1. ožujka i to s brodovima, odnosno čamcima čija snaga motora ne prelazi više od 25 KS.

4) Ribolovom velike plave ribe, koji ničim ne bi bio ograničen.

5) Lovom jastoga, hlapova i drugih velikih rakova, koji bi bio dozvoljen samo za vrijeme od 1. svibnja do 30. rujna i u zonama u kojima bi se neizmjenično lovilo u vremenu od tri godine (zone bi određivale općinske skupštine).

6) Ribolovom ludrom, zagonicom i fružatom, koji bi se smio obavljati samo u vremenu od 1. srpnja do 31. listopada.

7) Ribolovom s obalnim mrežama potegačama (migavicama, giraricama, kogolima, strašinama, koji bi se smio obavljati samo u vremenu od 1. listopada do 30. travnja.

8) Ribolovom u toku cijele godine, izuzev s mrežama populnicama, koji bi bio dozvoljen samo za vrijeme od 1. lipnja do 31. listopada.

9) Ribolovom s parangalima, vršama i drugim malim ribolovnim sredstvima (tunje, panule, svjetiljke, osti i sl.) koji bi se smio obavljati u toku cijele godine i bez ograničenja.

Međutim, i pojedinci koji se privrednim ribolovom bave kao dopuštenim zanimanjem mogli bi upotrebljavati ograničeni broj i vrstu ribolovnih sredstava, i to:

— obalne mreže potegače (kogole i strašine);

— mreže stajačice, od kojih mreža populnica najviše do pet komada ili ukupno do 200 metara dužine tih mreža;

— parangala najviše do 500 udica, vrša najviše do 5 komada i druga mala ribolovna sredstva (tunje, panule, svijeću, osti i sl.).

b) Sportski ribolov

Sportskim ribolovom smjeli bi se baviti pojedinci koji imaju dozvolu za sportski ribolov ili su članovi pomorskih sportskih ribolovnih društava i to sa slijedećim ribolovnim sredstvima: povrazima (tunjama), panulama, štapovima za bacanje udica, podvodnim puškama bez eksplozivnog punjenja, karpunima, porangalima do ukup-

no 200 udica i ostima sa svjetiljkom do 400 svijeća ili bez nje — uz upotrebu čamca na vesla, jedra ili motor.

Za obavljanje sportskog ribolova po osnovi dozvole plaćala bi se naknada općini na području koje se obavlja sportski ribolov. Članovi pomorskih sportskih ribolovnih društava ne bi plaćali naknadu za obavljanje sportskog ribolova.

2. Gajenje i lov riba i drugih morskih životinja

Gajenjem i lovom riba i drugih morskih životinja, te vađenjem morskog bilja (spužava, koralja i sl.) mogli bi se baviti samo privredne organizacije kojima je ta djelatnost upisana kao predmet poslovanja u registar privrednih organizacija, kao i pojedinci koji se time bave kao jedinim ili glavnim zanimanjem.

Općinske skupštine bile bi ovlaštene da nakon pribavljenog mišljenja lučkih kapetanija i organa nadležnih za poslove sanitarne inspekcije, odredi područja na kojima se mogu podizati naprave za gajenje i lov riba i drugih morskih životinja. Prilikom određivanja ovih područja, općinske skupštine bi mogle odlučiti da se ta područja daju na korištenje putem javnog natječaja i to korisnicima koji ispunjavaju najpovoljnije uvjete u pogledu stručne spretnosti za obavljanje tih djelatnosti. U tom slučaju zaključivao bi ugovor između općine i korisnika kojim bi se utvrdili uvjeti kojih su se korisnici dužni pridržavati i mjere koje moraju poduzimati za unapređenje ribarstva na tim područjima.

Nadalje, pojedincima koji se djelatnostima ribarstva bave kao jedinim ili glavnim ili kao dopunskim zanimanjem, nadležni organ općinske uprave mogao bi na određeno vrijeme i s određenim sredstvima dozvoliti izlovljavanje školjkaša (daganja, prstaca i sl.) na područjima na kojima te morske životinje slobodno rastu.

Područja na kojima bi se i sredstva s kojima bi se moglo dozvoljavati izlovljavanje ovih školjkaša određivale bi općinske skupštine nakon pribavljenog mišljenja organa nadležnog za zaštitu prirode, sanitarne inspekcije i lučkih kapetanija.

3. Lov spužava i vađenje koralja

Lovom spužava i vađenjem koralja mogli bi se baviti privredne organizacije kojima je ta djelatnost upisana kao predmet poslovanja u registar privrednih organizacija, kao i pojedinci koji se tom djelatnošću bave kao jedinim ili glavnim zanimanjem i koji su stručno osposobljeni i imaju odgovarajuću opremu za vršenje te djelatnosti.

Blíže propise o privrednom i sportskom ribolovu, kao i o drugm djelatnostima ribarstva propisao bi republički sekretarijat nadležan za morsko ribarstvo na temelju zakonskog ovlaštenja.

4. Dozvole za ribolov

Dozvolu za obavljanje privrednog ribolova koji se obavlja kao jedino ili glavno zanimanje za gajenje i lov riba i drugih morskih životinja, te za lov spužava i vađenje koralja mogao bi dobiti jugoslavenski i strani državljanin stalno nastanjen na području SR Hrvatske koji ispunjava ove uvjete:

- 1) da je poslovno sposoban;
- 2) da ima stalno prebivalište na području jedne od općina obalnog odnosno otočkog područja SR Hrvatske;
- 3) da je stručno osposobljen za vršenje tih djelatnosti;
- 4) da mu pravosnažnom presudom ili pravomoćnim rješenjem suca za prekršaje nije zabranjeno obavljanje tih djelatnosti; i
- 5) da ima odgovarajuća sredstva za vršenje tih djelatnosti (čamac ili brod, mreže i drugi pribor).

Stručnu sposobnost provjeravala bi posebna stručna komisija pri lučkim kapetanijama u Puli, Rijeci, Zadru, Splitu i Dubrovniku. Broj i sastav komisije kao i program za provjeravanje stručne sposobnosti utvrdio bi republički sekretar nadležan za morsko ribarstvo.

Prilikom traženja dozvole za obavljanje privrednog ribolova kao dopunskog zanimanja pojedinci ne bi trebali dokazivati da su stručno osposobljeni za vršenje te djelatnosti.

Dozvole za privredni ribolov izdavao bi organ uprave nadležan za morsko ribarstvo općine na čijem području podnosioc zahtjeva, ima stalno prebivalište. Ove dozvole upisivale bi se u ribarski registar koji vodi nadležni organ općinske uprave. Isti organ donosio bi i rješenje o prestanku važnosti tih dozvola u slučaju: odjave, smrti njenog vlasnika ili prestankom ispunjavanja nekog od gore navedenih uvjeta za dobivanje iste (izuzev onog koji se odnosi na stručnu sposobnost).

Dozvole za sportski ribolov izdavali bi nadležni organi općinskih uprava na čijem se području namjerava vršiti sportski ribolov. Isti organ mogao bi povjeriti izdavanje ovih dozvola lučkoj kapetaniji ili ispostavi kapetanija.

Dozvole za privredni ribolov i ovjerene članske karte pomorskih sportskih ribolovnih društava, koja su registrirana kod nadležnih općina obalnog odnosno otočkog područja SFRJ vrijedile bi za cijelo ribolovno more SR Hrvatske kao jedinstveno lovno ribolovno područje. Međutim, dozvole za sportski ribolov vrijedile bi samo za područje općine koja im je izdala.

5. Zaštita i unapređenje morskog ribarstva

U svrhu zaštite riba i drugih morskih životinja od prekomjernog iskorištavanja i uništavanja, nacrtom je predviđeno:

1) da je zabranjeno loviti riblju mlad, nedorasle ribe i nedorasle druge morske životinje (samo u slučaju gajenja ili naseljavanja na područjima nadležni organ općinske uprave bi mogao dozvoliti izlovljavanje ovih organizama na određenom području, na određeno vrijeme i s određenim ribolovnim sredstvima);

2) da republički sekretar nadležan za poslove morskog ribarstva, nakon pribavljenog stručnog mišljenja naučno ribarskih privrednih organizacija, može odrediti veličinu ekonomski važnih riba i drugih morskih životinja do koje se one ne smiju loviti niti stavljati u promet; odrediti lovostaj za pojedine vrste riba i drugih morskih životinja, te propisati veličinu oka za pojedine vrste mreža za privredni ribolov;

3) da općinske skupštine nakon pribavljenog stručnog mišljenja naučnih organizacija i zainteresiranih ribarskih privrednih organizacija mogu, u pojasu od jedne nautičke milje od obale kopna ili otoka, ograničiti odnosno zabraniti upotrebu pojedinih vrsta mreža ili drugih sredstava za privredni i sportski ribolov na određenom području i na određeno vrijeme;

4) da je zabranjeno loviti ribe i druge morske životinje upotrebom eksploziva ili kemijskih sredstava koja ih ubijaju, truju ili omamljuju, i tako ulovljenu ribu i druge morske životinje skupljati ili stavljati u promet (predviđena je i zabrana držanja ovih sredstava u čamcu ili brodu ili njihovo nošenje uz obalu);

5) da je u vršenju privrednog i sportskog ribolova zabranjena upotreba svih vrsta ronilačkih aparata ili sličnih naprava pomoću kojih je zaronjenoj osobi omogućeno disanje pod morskomo površinom (ovi aparati ne bi se smjeli ni držati u čamcu ni u brodu, a niti nositi uz obalu na područjima na kojima je moguće obavljati privredni odnosno sportski ribolov);

6) da je zabranjena upotreba podvodne puške u vršenju privrednog ribolova, a u sportskom ribolovu bez dozvole odnosno članske karte domaćeg pomorskog sportskog ribolovnog društva, kao i za vrijeme od zalaska do izlaska sunca i od 1. studenog do 31. ožujka svake godine (od zabrana bi se izuzimala međunarodna takmičenja u sportskom ribolovu). U ovom slučaju ni podvodna puška se ne bi smjela držati u čamcu ili brodu, a niti nositi uz obalu na područjima na kojima je moguće obavljati privredni odnosno sportski ribolov);

7) da osobe koje se bave sportskim ribolovom ne smiju u toku jednog dana uloviti više od pet kg ribe, a niti prodavati ni zamjenjivati lovinu (kod održavanja međunarodnih sportskih takmičenja bio bi dozvoljen i veći ulov od 5 kg. po osobi).

8) da se ušća rijeka: Dragonje, Mirne, Raše, Zrmanje, Krke, Jadro, Zrnovce, Cetine, Neretve, Dubrovačke Rijeke, te Limski i Fažanski kanal, Medulinski zaljev, uvala Kleino na otoku Krku i Mljetska jezera proglašavaju ribolovnim rezervatima, na području kojih bi bio zabranjen sva-

ki ribolov i lov drugih morskih životinja izuzev na određeno vrijeme i s određenim ribolovnim sredstvima na temelju posebnog odobrenja nadležnog organa općinske uprave u svrhu pravilnog razmnožavanja, gajenja ili naseljavanja tih organizama na novim područjima ili u slučaju pojave većih količina velike plave ili drugih vrsta riba.

9) da je zabranjeno puštati ili bacati u ribolovno more SR Hrvatske u rijeke koje utječu u to more ili jezera povezana s tim morem, tekuće ili krute otpatke proizvodnje ili prerade, ili bilo kakve druge tvari ili materijale koji uništavaju ribe ili druge morske životinje, koji štetno utječu na biološke uvjete za njihov opstanak i razvoj ili im umanjuju njihovu tržišnu vrijednost.

10) da je zabranjeno zagađivanje ribolovnog mora naftom, uljem ili njihovim derivatima, čišćenjem tankova, izbacivanjem otpadaka od deratizacije brodova ili potapljanjem radioaktivnih otpadaka.

6) Nadzor

Nacrtom je predviđeno da bi nadzor nad pridržavanjem propisa o morskom ribarstvu vršili općinski i međuopćinski organi ovlašteni za poslove ribarske inspekcije, zatim služba javne sigurnosti na moru i lučke kapetanije, kao i drugi organi ovlašćeni saveznim zakonom (organi JNA).

Poslove ribarske inspekcije na moru, u okviru prava i dužnosti republike, vršio bi Republički sekretarijat za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo, putem republičkog ribarskog inspektora.

7) Nadležnosti

Nacrtom su predviđena izvjesna ovlaštenja i poslovi kojih bi trebali obavljati nadležni općinski i republički organi po novom zakonu o morskom ribarstvu, i to:

a) Općinske skupštine bile bi ovlaštene da:

— određuju granice morskog ribolova u rijekama koje utječu u more;

— odlučuju da se na određenim manjim ribolovnim područjima (lovištima) ribolov male plave ribe obavlja prema redoslijedu;

— vrše podjelu ribolovnog područja na dvije zone, u kojima se naizmjenično love jastozi, hlapovi i drugi veliki rakovi;

— utvrđuju visinu naknade za sportski ribolov;

— određuju područja na kojima se mogu podizati naprave za gajenje i lov riba i drugih morskih životinja;

— određuju područja na kojima se može dozvoljavati izlovljavanje školjaka;

— u pojasu od jedne nautičke milje od obale mogu ograničiti odnosno zabraniti upotrebu pojedinih vrsta mreža ili drugih ribolovnih sredstava za privredni i sportski ribolov;

— utvrđuju granice ribolovnih rezervata;

— imenuju općinske ribarske inspektore;

b) Organ općinske uprave bio bi ovlašćen za:

— izdavanje dozvole za privredni i sportski ribolov;

— vođenje ribarskog registra;

— donošenje rješenja o prestanku važnosti dozvole za privredni ribolov;

— izdavanje dozvola za sportski ribolov mogao bi povjeriti lučkoj kapetaniji ili ispostavi kapetanija;

— dozvoljavanje izlovljavanja (kamenica, daganja, školjkaša, prstaca, i sl.) na područjima na kojima te morske životinje slobodno rastu na određeno vrijeme i s određenim sredstvima;

— iznimno dozvoljavanje lova riblje mladi, nedoraslih riba i nedoraslih morskih životinja;

— iznimno dozvoljavanje na određeno vrijeme i s određenim ribolovnim sredstvima vršenje ribolova u ribolovnom rezervatu.

c) Republički sekretar nadležan za poslove morskog ribarstva bio bi ovlašćen da:

— utvrdi vrijeme i način na koji se smije obavljati ribolov povlačnim mrežama (kočama) na području nekih kanala unutrašnjih voda;

— utvrdi broj i sastav posebno stručne komisije, kao i program za provjeravanje stručne sposobnosti pojedinaca koji se djelatnostima morskog ribarstva bave kao jedinim ili glavnim zanimanjem;

— propiše uvjete pod kojima se radne organizacije i pojedinci smiju baviti lovom spužava i vađenjem korjalja;

— propiše što se smatra pod ribljom mladi, nedoraslim ribama i nedoraslim drugim morskim životinjama i veličinu ekonomski važnih riba i drugih morskih životinja do koje se ne smiju loviti ni stavljati u promet;

— određuje lovostaj za pojedine vrste riba i drugih morskih životinja, kao i veličinu oka za pojedine vrste mreža;

— donosi potanje propise o ribarskoj inspekciji, o privrednom i sportskom ribolovu, o uzgoju i lovu riba i drugih morskih životinja i o načinu na koji se vodi ribarski registar i obrascu ribarskog registra i dozvola za privredni i sportski ribolov.